

Sorinskrivarin brendi øll jarða- brøvini á tinginum

Tí er bert ein mørk einsamøll ogn í dag —
av teimum 51 mørkunum í Kollafirði —
sigur søgnin

Grannin norðanfyri, móti Sundum, og eystanfyri er Hósvíkar kommuna. — Úr Deildini fer markið Deildará í Arnadalstind. Haðani fer tað norðureftir í Bollufjall, norður um Hósvíkskarð, í Givrufjall, norður í Vitan og Bollan. Nú verður Hvalvíkar kommuna granni. Úr Bollanum fer markið vestureftir móti kvivíkingum í Dalá. Markið fylgir Dalá allan vegin oman í Leynarvatn. Haðani fer tað oman gjøgnum Kollfjarðardal, oman um Mjáu Votn í Hviltá. Markið fylgir Hviltá og fer so suðureftir, suður um Skælingsskarð, Trant, Skælingsfjall í Stall og Skeiðsskarð.

Allan vegin úr Dalá og suður í Skeiðsskarð hevur Kvivíkar kommuna verið granni við Kollafjarðar kommunu.

Úr Skeiðsskarði og eystureftir er Kaldbakshagi — ella rættari — nú er Tórshavnar kommuna granni við Kollafjarðar kommunu.

Kollafjørður

Tá ið eg plagdi at læra børnini eitt sindur um Føroya landalæru, plagdi eg altíð at rokna fyra bygdir til Kollafjarðar kommunu: Norði í Sundum, 2) Kollafjørður, av Kjalnesi inn á Heyggj. 3) Oyra-reingir og 4) Signabøur, men í fólkataljingtonum siggi eg, at alt verður roknað fyri eina bygd, Kollafjørður, líka norðan úr Sundum og út á Signabø, og soleiðis fari eg at gera her. Men býlingarnir eru nóg vir.

Kollafjørður er longsta bygd í Føroyum, norðan úr Sundum og út á Signabø eru um 8 km. Har eru 50 kongsmerkur og 1 ognarmørk. Um hesa ognarmørk sigur Jens Chr. Djurhuus á Heyggi soleiðis frá í Varðanum, 14. bind síðu 188: »Í Kollafirði er einans ognarmørk. Hon liggur í Todneshaganum. Sogn er um hvussu tað bar til, at henda mørk er einsamøll ogn av teimum 51 mørkunum í bygdini.

Tað var einaferð í tí myrkastu tíðini í Føroyum, tá danskir embætismenn ferðaðust um landið til at leggja jørðina undir kong, at ein sorinskrivari kom til Kollafjarðar at halda ting (tingstaður var í Kollafirði). Á tinginum kravdi hann, at øll jarðarbrøv vóru latin honum upp í hendur, tí tey vóru ikki í gildi longur. Hann fekk so hendur á øll jarðarbrøvini og brendi tey á tinginum, men í tí hann koyrði tey í eldin, rullaði eitt út í eitt horn á grúgvuni. Ein gamal húskallur sat á brikini við grúgvuna, og hann var nóg knappur til at snippa brævið tils in, so hin ikki ansaði tí. Tað brævið ljóðaði upp á eina mørk í Todneshaganum, og tað er einasta

Vit halda her fram við frásøgnini hjá Sámali Johansen um bygdin í Norðstreymi. Í dag skrivar hann m. a. um Kollafjørð og plássini har nærhendis.

Norðstreym við kommunumarkum

ognarmørk í Kollafirði. Hinir finga aldri nøkur ognarbrøv aftur — teir finga festibrev í staðin fyri.

Norði í Sundum

Fyrst, ið eg var farin at ferðast í Sundalagnum, vóru 3 ella 4 hús norðan fyri Kjalnestanga, fram við Sundalagnum, tað var býlingurin »Norði í Sundum«. Nú eru fleiri stásilig hús bygd har norður. Hesin býlingur er á træðum, sum teir, ið búsettu seg har, lögdu inn, traðirnar vórðu tiknar burtur av Kjalnestanga.

Óvist er, hvat ár fólk fór at búgva »Norði í Sundum«, men tað kann við vissu sigast at vera millum 1834 og 1840.

Kjalnes

Innan fyri Kjalnestanga er býlingurin Kjalnes. Á Kjalnesi hava prestar búið av og á, har vóru 4 merkur beneficerað jørð, t.v.s., sum var ein partur av prestalønini, og

har vóru 4,5 merkur innangarðsjørð, sum presturin eisini hevði. Á Kjalnesi var seinni náðingsgarður — eg veit ikki, um vit skulu kalla tað fyri eitt slag av pensjón til prestaekkjur.

Av prestaekkjum, sum hava búið á Kjalnesi, skal eg nevna tvær, tær eru Anna Gregersdatter og Johanne Marie Bohm, gift Dam.

Anna Gregersdatter var dóttir prestin Gregers Hansen Varde, sum var prestur í Norðstreym frá 1667 til 1704. Hon var gift við tveimum prestum í Norðstreym, fyrri ferð við Christoffer Larsen Müller, prestur frá 1704 til 1721, og aðru ferð við Anders Christian Ottosen, prestur frá 1721 til 1723.

Anders Christian Ottosen var ógiftur, tá hann kom til Føroya, og hann hevði hug at gifta seg við einari dóttur prestin, sum hevði verið frammanundan, men tað segði Anna Gregersdatter ella »madam Müller« nei til. »Tú skalt giftast við mær«, segði hon, »tí kallið toli ikki, at tað eru tvær prestaekkjur samstundis«. Hon mundi hava

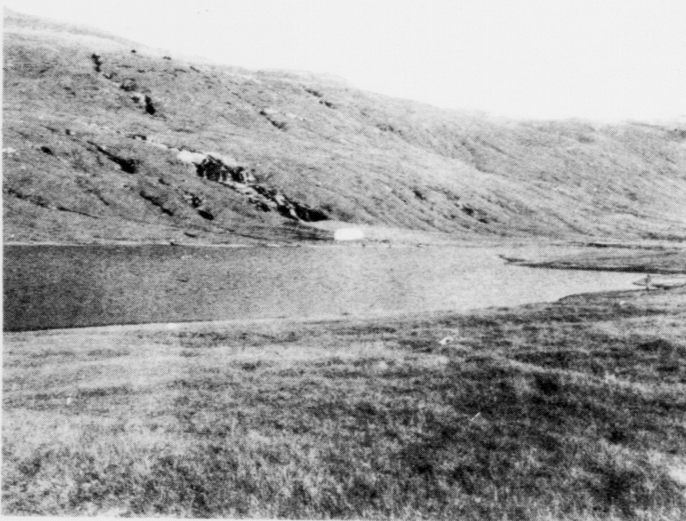
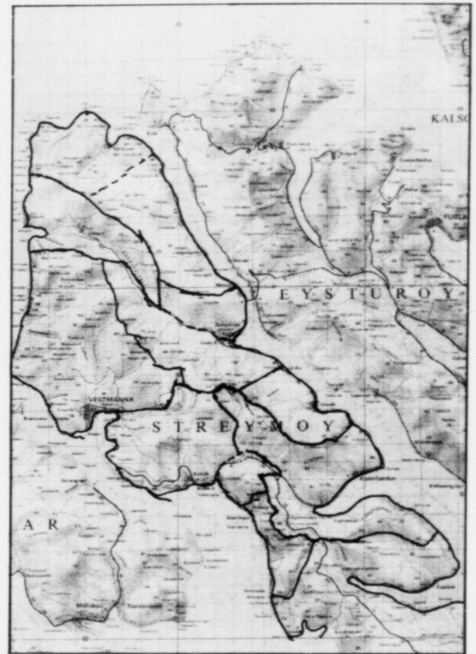
varhugan av, at Anders Christian Ottosen ikki fór at verða langlivaður.

Anders Christian Ottosen giftist við »illu Onnu«, sum hon varð kallað av fólki, men hann doyði longu 7. november 1723, og nú sat Anna Gregersdatter aftur einkja og biðaði eftir tí næsta prestinum til reiða at giftast við honum. Men næsti presturin, ið kom, var giftur, so har gjørdist einki, og Anna fór niðan á »Eystaru Hellu« at búgva.

Næsti prestur var Andreas Hansen Dam, hann var settur sóknarprestur fyri Norðstreym 9. september 1724, men hann kom ikki til Føroya fyrr enn árið eftir, og hann fór beinanvegin at klandrast við Onnu Gregersdatter. Hesum presti var heldur ikki langt liv lagað, hann doyði 15. april 1727.

Andreas Hansen Dam var giftur við Johanne Marie Bohm, hon var ættað av einum harragarði í Danmark. Tá ið maðurin var deyður, fór hon at búgva á einkjugarðinum í Kjalnesi, men nú kom óró á »illu Onnu«, og hon flutti av »Eystaru Hellu« og fór eisini at búgva á Kjalnesi og kravdi sum tann eldra einkjan besta partin av garðinum. Tær báðar prestaekkjurnar klandraðust so illa, at hin yngri, Johanne Marie Bohm, mátti rýma. Hon fór at búgva hjá bóndanum á Todnesi og ætlaði at verða har, inntil hon fekk fart til at fara av stað aftur til Danmarkar. Men nú hendi tað, at Didrik Jensen, sum bæði hevði Sjóvargarð og Heygsgarð í festi, friggjaði til hana, og tey bæði giftust. Tá ið Johanne Marie Dam var gift upp aftur við Didrik Jensen, hevði hon ongan rætt til at búgva á einkjugarðinum á Kjalnesi, og nú hevði Anna Gregersdatter ongan ahuga til at búgva har meir, hon flutti aftur til »Eystaru Hellu« í Kvivík og var har til hon doyði 1751.

Anton Degn tekur soleiðis til í bókini »Færøske Kongsbønder«: »Tó at presturin Andreas Hansen Dam var barnleysur, er navnið Dam at finna víða um í Føroyum. Hetta kemur av, at ein dóttur Didrik Jensen og Johanne Marie Bohm, Maren Didriksdatter, giftist við

Mjáu votn